

פרוטוקול מס' 4/3

מישיבת הוועדה לחינוך והתכנון שהתקיימה ביום
ד', א' בכסלו תשי"ג - 19.11.52 בשעה 8.40.

משתתפים:

- ש. פרסיץ - היר"ר
- מ. ארם
- ח. כוגל
- א. כרמן
- נ. חח - ממלא מקום חבר הכנסת רימלס.
- ש. כפריה
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. דזיאל-נאור
- א. דריטש

חטרים:

- מ. ארנא
- א. הכרמלי
- ב. מינץ
- ט. י. רודנברג

מזמנים:

- ב. צ. דינבורג - שר החינוך והתכנון
- מר ארנון - מטעם משרד החינוך והתכנון.
- גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך והתכנון.
- דד' גת - מנהל לטכת שר החינוך והתכנון.

סדר-היום:

- א. שאילתות.
- ב. הדיון בהחלטת הממשלה בענין בית-המדרש למדרים בבית-הכרם.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

פרחת את הישיבה:

אחמול כשעת הדיון על מערכת החינוך לקראת שנת השי"ג נבטחו כשמה אחר של העבודה. בקשר עם אוחו שמה נתנסנו בשורה שלמה של עובדות סקשה היה לעבור עליהן. אחת מהן היא עובדת האיחורים של הגננות לעבודה ושחרור הילדים מהגן לפני הזמן. מאחר שכל הפניות שלנו למשרד החינוך והתרכות בענין זה נטארו ללא תגובה נתן ארגוננו הסנה הוראה לכל המפקחות לרשום כל מקרה ומקרה של איחור ולהכיל את הדבר לידיעת משרד החינוך והתרכות ולמנהלת מדרג הגנים כדי שהגננות לא תוכלנה להכחיש זאת. אנו הכינונו כי אצלנו אינן נמצאות הגננות הגרועות ביותר ובמקומות אחרים אינן נמצאות הגננות הטובות ביותר. פנינו למנהלת מדרג הגנים וכינסנו ממנה להביא זאת לידיעת המפקחות ולראות אם המצב בארגונים אחרים מנהלת מדרג הגנים פנתה לכל הגננות והסבה את תשומת לבן לחוקת העבודה ולנהג המקובל בקרב הגננות זה שנים: כל גננת צריכה לבוא לגן בשעה 7.30 ולדאוג שהכל יהיה בסדר לפני בוא הילדים. כן עליה להחזיקם עד שעה 13.00 ולהשאר בגן עד שעה 13.30 כדי להסדיר את כל הדברים. היא פנתה בחוזר לכל הגננות וחסבה ששמה מקשה רב. מטראה מר אביעזר ילין חוזר זה הריץ מיד הודעה דחופה לכל הגננות בארץ ואמר כי אין רשות למנהל מדרג הגנים לחת להן הוראות בקשר לאיחורים וסעות העבודה מבלי שהן תוכלנה על כך הודעה מהסגדרות המורים. לדעתי על דבר מעין זה אי-אפשר לעבור בשתיקה כי זוהי הפקרות העובדת כל גבול. על-כן אני מבקשת ממשרד החינוך והתרכות לבדוק דבר זה ומה יש בדעתו לעשות כדי לעמוד על תיקון הדברים.

ה. כו-גר:

שאלה זו שאותה עוררה חברת הנכנסת פרסיץ קשורה בכעיה האם יהפכו המורים באופן פעיל לפקידים ממשלה. למורים ישנם תנאים אחרים ועתה יהיה עליהם לעמוד באותה דרגה כמו הפקידים. כן קרה הדבר עתה ביחס לגננות האומרות שאין רשות לקחת מהן חצי שעה נוספת וכן אומרת הסגדרות המורים. יוצא איפוא כי המורים העובדים ככה-ספר שאינם שויכים לסטלה. כמר כחי-ספר תיכונים - אף הם צריכים להכנס למסגרת זו. שאם לא כן יהיו מורים כחי-ספר היסודיים חתה פיקוח משרד החינוך והתרכות והמורים האחרים ימצאו מחוץ לכל החוקות.

א. ארנון:

בחוזר של מנהלת מדרג הגנים מדובר על חוקת העבודה ולא על האיחורים. נאמר בחוזר כי גננת צריכה לבוא לגן חצי שעה לפני פתיחתו וללכת חצי שעה לאחד הילדים עזובהו. באופן רשמי צריכה כל גננת לעבוד 5 שעות. משום כך יש לחזור של הסגדרות המורים על מה להסתמך. ישנם דברים רבים בחוקת העבודה שאינם ברורים.

היו"ר ש. פרסיץ:

מכל מקום אנו נבקש ממשרד החינוך והתרכות לבדוק ענין זה.

ב. החלטת הממשלה בענין בית-המדרש למורים שבנית-הנרם:

היו"ר ש. פרסיץ:

אינני רוצה להכנס לזיכרון בקשר לצד הפרגוני של הכשרת מורים ותכנית השר לתקפת בית-ספר גבוה לחינוך. על כך נעמוד כאשר נדון בסקירת שר החינוך והתרכות על בית-המדרש הגבוה למורים. אולם החלטת הממשלה שבאה כתוצאה של אינפורמאציה בלתי נכונה או אינני יודעת מדוע התקבלה החלטה כזו מעמידה לפנינו בעיה חמורה מאד. החלטת הממשלה שנתפרסמה בעתון "הארץ" ביום 1.10.1952 אומרת: "הממשלה החליטה אחמול בישיבתה השבויעת לאשר את

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין ביה-
המדרש למורים בכביה-הכרם.

היו"ר ש. פרסיץ:

העלאתו של ביה-המדרש למורים בכביה-הכרם לביה-המדרש גבוה לחינוך על-ידי
האוניברסיטה העברית.

דובר הממשלה שמסר פרטים על כך ציין
כי נוסח ההחלטה האומר שהחלטה זו לא תשמש תקדים ביהם למוסדות אחרים.
שילובו של כל סמינר אחר לביה-המדרש הגבוה לחינוך או למוסד דומה לזה
לא יכול להעשות אלא בהסכמתו של הוועד המפקח של אותו זרם שאליו שייך
הסמינר הנדגש בדבר. החלטה זו מעמידה בפנינו בעיה האם הוועד המפקח
על בתי-הספר הכלליים הוא מחויב לורעדים המפקחים האחרים, או שמא היו
נימוקים אחרים הסומים מן העין.

כאשר הרבאה שאלה זו לסדר-היום של הכנסת
אמר שר החינוך והתרבות דברים אשר הדהימו חלק גדול מאחור. הוא אמר
כי הסדרות הציונים הכלליים רוצה להשתלט על הנכס הלאומי ולזכות מן
המקור. אולם פני הדברים שונים לגמרי. כל אלה הנקראים בהתפתחות
החינוך בארץ זוכרים יפה שסמינר זה הוקם אמנם עוד לפני קום מערכת
החינוך הדר-זרמית אחר-כך החלה-זרמית ולבסוף ה-4-זרמית. אולם כרגע
שהוקמה מערכת החינוך הדר-זרמית עברו כל בתי-הספר וכתובים הסמינר הזו
לזרם הכללי או כפי שכינהו אז - החינוך הכללי. מעניין שכל ארבע
הדברים שאמר שר החינוך והתרבות בכנסת - אני בכרוונה הבאתי את הדברים
מתוך הסטנוגרמה וכן תעודות המוכיחות את ההיפך מהדברים שנאמרו. על-כן
הייתי מעריכה מאד אם הוועדה לחינוך ותרבות - המצויה לסקור לא רק על
סדר מסויים בעבודתנו המקודשת בנוהג של עשרות בשנים אלא גם על יחסים
הרגנים עד אשר **תגסלו חרטים** ולא לקפח או להפלות זרם אחד על פני מסנהר -
היתה נכנסת לעבי הקורה וראה אם היה מקום להעמיד את הוועד המפקח של
הזרם הכללי מחויב לתחום, והאם היתה אפשרות לנהוג אחרת, כפי שנהגו
בסמינרים אחרים כאשר קמה מערכת חינוך זו.

כאשר בא פרופסור דינבורג להוכיח כי
סמינר זה אינו שייך לזרם הכללי אלא זהו סמינר כללי ואף זרם העובדים
טען כך - הרי ההיפך מכך זוהי המציאות. התלמידים שלמדו בסמינר
זה היו בורחים בעצמם בזרם בו רצו ללמד והמפקחים של הזרמים היו נוחנים
להם אפשרות ללמד שם. אקרא בפניכם את מכתבו של מר הלפרן ממלא מקום
המפקח הראשי על בתי-הספר מזרם העובדים. מיום זה נמכת חס"י למר ארנון
המפקח הראשי לזרם הכללי וזו לשונו: "אבקש מאת כבי' לשתרר את התלמידים
דלקמן: מסדה רכב, יוסף טויר, רוח קרקובסקי הקשורים בזרם העובדים. מוצע
להם לצאת לעבודה בבתי-הספר לילדי עולים חדשים. אקרה כי כבי' יסכים
לבקשתי זו". פרופסור דינבורג אמר כי כאשר טרנחה הכנייה הסמינרים
והם עברו לסטאטוס אחר וחדלו לקבל רק בוגרי בתי-הספר העממיים, אלא
התחילו לקבל תלמידים מבתי-הספר החינוכיים, האם החייעצו עם הוועד
המפקח כלום בשאלה זו היו חייבים להוועץ בכל הוועדים המפקחים? אולם
לא התלועצו עם מסום שקביעה מעמדו לסמינרים נמצא בידי מחלקת החינוך
ולא צריך היה כלל לשאול אותם.

שר החינוך והתרבות אמר: אם ישב בא-כוח
הוועד המפקח של הזרם הכללי בקבוצת הבניין שבנתה את הסמינר. אולם
הוא טבח כי אם ישב מישהו נכא-כוח הוועד המפקח של הזרם הכללי - היתה זה
הוא. כל אף אותו איש הוועד המפקח של הזרם הכללי. מכתב המינוי למר
מהלטן ישנו עמי ואקרא אותו בפניכם כדי שתראו כיצד נהגו: "הרינו
שמחית להודיעך כי ביטיבתה מיום ט' באייר חס"י 29.4.47 החליטה המחלקת
לאשר את הצעת הוועד המפקח על בתי-הספר הכלליים בדבר מינוי כבי' כמנהל
ביה-המדרש למורים העברי. בכביה-הכרם, החל משנת הלימודים תש"ת

הוועדה לחינוך ותרבות
19.11.1952
החלטת הממשלה בענין ביה-
המדרש למורים שבביה-הכרם.

היו"ר ש. פרסיץ:

והננו מבקשים ממנו לראות הודעה זו כמכתב מינוי רשמי.

אח הפרטים על מספר שעות הוראתו וכל התנאים
האחרים הקשורים בתפקידו החדש נא לכוון עם המפקח הראשי על ביה-המדרש
הכלליים, מר ארנון, בהשתתפות מנהל מר ב"צ דינבורג.

הננו מקווים כי כבי' יקבל עליו ברצון את
המינוי הזה והננו מאמלים לו הצלחה במילוי המשימה החשובה שהוטלה עליו -
לטרבת החינוך העברי ולטגסורג ביה-המדרש למורים. חתום - דר' מ.
סולוביטשיק, מנהל מחלקת החינוך והעסקים נשלחו למר ב"צ דינבורג ולמר
א. ארנון.

כן יטנו בידי מכתב שנכתב ביום 16.2.41
אל מר ב"צ דינבורג, הנהלת ביה-המדרש למורים הכללי ביה-הכרם, ירושלים.
אתכבד להביא בזה להטרומה לכו העתק מן הדין-רחשכרון אל מר י. עזריהו
המפקח על ביה-המדרש הכלליים, על ביקורו בסמינר החדש בחודש סבת ט. ז.

מן הראוי שכבי' ימסור את הערות הדיקטיות
שבדו"ח למורים המעוניינים, חתום - דר' ב. מוסנזון, מנהל מחלקת
החינוך.

מר י. עזריהו, המפקח על ביה-המדרש הכלליים
כותב ביום 16.2.41 אל מר א. ארנון, חל-אביב, הנני מתכבד לסלוח לך
להטרומה לב העתק הדין-רחשכרון שלי על ביקורי בביה-המדרש למורים הכלליים
בחודש סבת ט. ז.

פרופסור דינבורג, המנהל, כותב ביום
8.8.44 אל מר י. עזריהו, המפקח על ביה-המדרש למורים, הנני מתכבד
להביא בפני אדוני את הטינויים במכתב השעות של ביה-המדרש למורים ובסידורים
שיט להכניס, לדעת הנהלת מר"רות, לטנח הלימודים הבאה.

א. טינויים אלה הם תוצאה מהגדלת מספר
החלמידים, מחילופי מורים ומשחרורו של הדר' גרממן משלוש שעות במכינה
מהגדלת השעות בהדרכה ומהכנסת כמה סיפורים הכרוזים בכמה ממקצועות ההוראה
בביה-המדרש למורים.

מכאן שאין כל ספק שהסטאטוס של הסמינר הזה
הוא הסטאטוס הנהוג לגבי כל הסמינרים האחרים, והסטאטוס של הוועד המפקח
על הזרם הכללי הוא הסטאטוס של הוועדים המפקחים של הסמינרים האחרים.
היתכן כי אנו, האיכור החומך בבתי-הספר הכלליים לא נראה את עצמנו
כנפגעלים באשר עושים במוסד אשר נתקדש על-ידי המסורת, במוסד המטמט את
בתי-הספר שלנו ומהווה חלק בלתי נפרד של מערכת החינוך שלנו ובאים
לפתח פתאום באופן שרירותי, ואם גם רוצים לעשות כאן את הנסיון הטוב
ביותר, הרץ עושים זאת מבלי להמלך בדעתנו בה בטעה שלגבי סמינרים אחרים
לא ייעשה כן. מה האזיפה והאזיפה הזו, האם רק מורים שאנו ראינו למה
מביאות התוצאות האלה?

מדי פעם אנו מקבלים סטאטיסטיקה ראינפורמאציה.
גם לפני שבוע שמענו סטאטיסטיקה על הרישום האחרון לבתי-הספר, הדבר ניתן
בצורה כה גלובאלית שאפשר לחשוב כי אלה התומכים בבתי-הספר
הכלליים חלמו מן העולם והכל פוזים לזרמים אחרים. אין אומרים את האמת
במלואה. אין אומרים כי הזדמיות הולכת ומחפתחת רק במקומות הסגורים
בפני בתי-הספר מן הזרם הכללי בפני באי-כוח החינוך הכללי. אבל
ביטוב החופשי שאינו מוגדר הולך ועולה החינוך הכללי גם היום, הרי

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין כיתה- המדרס למורים בכיתה-הכרם.

היו"ר ט. פרסיץ:

לוקחים ומוסרים את החינוך היסודי דווקא לאחד הנציגים של הזרמים המוכהקים משום שיט צורך בסטאטיסטיקה הזו. אולם אנו רוצים לראות את הסמינר הזה כחוד המערכת שלנו שאט לא כן יש כזה משום המעט דמות החינוך הכללי. אילו היו באמת מאחדים את כל הסמינרים לסמינר אחד ומתחילים בחינוך מורים אל-זרמיים - נוח. אולם עתה מפיקים את הסמינר שלנו ובאותו זמן בונים בעיר סמינר המסתייך באופן מובהק לזרם מסויים, כאן בירושלים עושים זאת. מוכן מאליו, כי איננו יכולים לקבל את הדברים המבוארים כמו שהם. על-כן אנו רואים בהחלטת הממשלה דבר בלתי חוקי שאיננו מתאים לקרוי היסוד של הממשלה הזו ולהכרזתו של הסר רמז ז"ל. כי כל עוד לא תעובד חוקה חינוך חדשה תחייב את המדינה חוקה החינוך של כנסת ישראל.

דובר על כך שהציונים הכלליים רוצים להשתלט על החינוך הכללי - לכן אני רוצה להזכיר זכרונות. כאשר קמה מערכת החינוך הדו-זרמית, צריך היה להקים גם את הרועדים המפקחים בהתאם לחוקה. אותה טעה לא היתה הסתדרות הציונים הכלליים רשומה בגוף מאושר במדינה ואז התלכדו בשאלה זו. דר' לוריא המנוח, בדיון-וחטבון של מחלקת החינוך של ההנהלה הציונית לשנות חרפ"ח-חרפ"ט לקונגרס ה-ט"ז בירושלים באייר חרפ"ט נאמר: "4. ועד כתי-הספר הכלליים: על ארגון כתי-הספר הכלליים הוחלט עוד בישיבת ועד החינוך מ-כ"ז אדר תרפ"ח ואז נבחר ב"כ ועד החינוך בטכיל הרועד הזה. גם מטעם הסתדרות המורים הודיעו על באי-כוחם העיכוב היה בנוגע לבאי-כוח הציונים הכלליים, וכחוצאת מזה נחקבלה ההחלטה שבהיות ואין בא"צ הסתדרות ציונים כלליים מאורגנת שתוכל להחשב כבאת כוח הזרם הזה, הוחלט להציע להנהלת הרועד הלאומי, בחוד המוסד העליון לארגון הישוב שהוא יבחר ב-3 באי-כוח הציונים הכלליים בחוד חברים לרועד כתי-הספר הכלליים.

הרועד הלאומי הוקמה זמן רב בכחירת החברים המתאימים ורק בסוף תרפ"ח הודיע על דבר בחירת שלושה חברים ובאופן כזה הורכב האושר ועד כתי-הספר הכלליים בישיבת ועד החינוך. מאז היו לרועד כתי-הספר ישיבות אחדות שבהן הוא דן על ענינים שונים העומדים על הפרק. חברי הרועד המפקח על כתי-הספר היו כולם באיש אחד ציונים כלליים והם: י. מולכו, ט.ז. מילר, ט. פרסיץ, ש. שורץ, זרובבל חביב, י. מירחס, אביעזר ילין, י. מוהלבר, ח. פיינסרד-סוקניק, י. לוריא, י. עזריהו, א. ארנזון, ר. אלחמון.

אחרי שלוש שנים נרשמה הסתדרות הציונים הכלליים ומיד פנתה אליה הנהלת הסתדרות היהודית וביקשה ממנה לשלוח את באי-כוחה - כך נהגו ימי-מאז. תמיד היה ועד החינוך מורכב מבאי-כוח הציונים הכלליים, אשר בו יושבים כל מלגים של הציונות הכללית. כשם שבזרם העובדים יושבים נציגי המלגים השונים המסתייכים להסתדרות.

הייתי מבקשת להחזיר את הדבר על בנו כדי להוציא התמרמרות מתוך הציבור הזה ולא לגרום לקובעות אשר באופן מלאכותי מתרות חריס בינינו. על-כן אני מבקשת להביא את הענין בפני הממשלה ולהחזיר את הסמינר, שהופקע מידיו ללא רשות וללא זכות, לרועד המפקח שלנו.

הענין עומד על-סדר יומה של הרועדה. שר החינוך והמרכות אמר בכנסת כי הענין נמצא עדיין בטיפול של הממשלה ואין טעם להעמידו על סדר-יומה של הכנסת. אולם עתה לאחר קבלת החלטת הממשלה, ישנו ציבור המבקש להעמיד את הענין על סדר-היום - יש לעשות זאת.

הוועדה לחינוך ותרבות
19.11.1952
החלטת הממשלה בענין ביה-
המדרש למורים בביה-הכרם.

- 6 -

ט. כ.

א. דריטט:
אני מציע, כי אנו נשמע תחילה את דברי
שר החינוך והתרבות ואחר-כך נקיים את הוועדה.

ט. כפריה:
לדעתי, איננו יכולים להעלות את כל הפרשה
מחדש. הוועדה לחינוך ותרבות החליטה את אשר
ליטת בענין זה והעבירה לכנסת והיא אישרה זאת. איננו יכולים להיות מוסר
משפטי עליון. נדמה לי, כי אין הדבר בסמכותנו. לכן אני מציע, כי
אנו נסיר את הענין מעל סדר-היום.

היר"ר ט. פרסיץ:
לדעתי, דרך זו לא תאפשר לוועדה לחינוך
והתרבות ואסביר גם מדוע. אין הוועדה לחינוך
והתרבות רואה עצמה כמוסד משפטי עליון אלא כמוסד החייב - עקב סמכויותיו-
לכור את השאלות אשר הציבור מביא בפניו. הרפיעו בפנינו שאלות מטלות
סוגיות, שאלות הקשורות בהחלטות הממשלה ובכל זאת ברור אוחן וקיבלנו
החלטות מסוימות. אינני חושבת שיהיה זה מן החכמה והחכונה להציע, כי
שאלה נכבדה זו, המסעירה את הרוחות, שאין צורך לבררה. הייתי מבקשת
שלא לאחוז בדרך זו.

י. סמילנסקי:
אני מציע לראות את דבריה של חברת הכנסת
פרסיץ כשאלתה אשר עליה תכוא תשובת שר
החינוך והתרבות ולהסתפק בכך.

היר"ר ט. פרסיץ:
אם אנו לא נמצא את סיפוקנו בוועדה לחינוך
והתרבות נצטרך להעביר את הענין לוועדה
הכנסת ולדרוש ממנה הוראות.

ט. כפריה:
אני מצטרפת להצעתו של חבר הכנסת סמילנסקי.

מ. ארם:
לדעתי, הצעתו של חבר הכנסת סמילנסקי היא
במקומה. בטעמו, כאשר החליטה הוועדה לחינוך
והתרבות את אשר החליטה הצבעתי יחד עם ארחת החברים שאמר, כי אין לבצע
דבר זה. אולם עתה לאחר שהענין עבר בממשלה ובכנסת הר"י לראות את
דבריה של חברת הכנסת פרסיץ במטלה, כי אין זה ענין לפעולה ואיננו
יכולים לתפור ולדוש באותו ענין ולקבל החלטה ולדעת, כי אין אחריה כל
מעשה. אפשר יהיה אולי גם להעביר שאלתה לוועדה הכנסת. אולם את אשר
אתם מציעים סוגר בפניכם כל דרך לעשות משהו.

ח. כוגר:
הענין הזה עומד על סדר-יומה של הוועדה ואיש
לא אמר דבר נגד הסעיף הזה. כלומר, הסעיף
בדבר החלטת הממשלה על הסמיון למורים שבביה-הכרם. יתכן ועתה על-ידי
רוב מסויים אפשר להוריד הצעה זו מעל סדר-יומה של הוועדה. אולם אין זה
הוגן. השר אף הוא ביקש, כי אנו נדון על כך בפניו. מאחר שלא הגיענו
לסעיף זה, הרי עלינו לדון בו עתה, ואין הרוב יכול להעבירו מסדר-היום.

י. סמילנסקי:
בהתאם לסעיף המופיע בסדר-יומה של הוועדה
הבינתי, כי נתייב משרד החינוך והתרבות
ימסרו לנו כיצד החלטה זו של הממשלה מבוצעת. אולם לא היתה כל כוונה
להתחיל בענין זה מחדש. אין זה אומר, כי גרסה הסעיף כאן "החלטת הממשלה"
אינו אומר שידרונו על אשר הציעה עתה חברת הכנסת פרסיץ.

19.11.1952

החלטת הממשלה בעניין ביה-
המדרש למורים בביה-הכרם.

היו"ר ש. פרסיץ:

פרופסור ריגור דיכר על עניין זה ולא גמר אותו
בישיבה אחת ואנו הקדשנו לכך ישיבה נוספת.
הוא סיפר כיצד מבוצעת החלטה זו של הממשלה.

ישנה הצעה, כי אנו נצביע עתה אם יש לקיים
עדה בירור או לא.

ה ח ל ט ה:

לקיים עתה את **הבידור**.

היו"ר ש. פרסיץ:

ירצה אפוא, כי אין מקום להצעת חבר הכנסת
סמילנסקי.

עתה יסביר שר החינוך את דבריו.

כ. א. דינבורג:

כבר בדברי בכנסת הסברתי ברורות את המצב.
אני שולל את הדבר, כי לטו לרועד המפקח
של הזרם הכללי איזו שהיא זכרה על סמינר זה. הליה זה ביה-ספר כללי.
כאשר נוסד ביה-מדרש למורים של "המזרחי" הרי כל מי שנכנס ללמד-שם
חייב היה להשתתף לזרם "המזרחי". אולם כל הסמינרים האחרים היו כלליים.
הסמינר בביה-הכרם ראה עצמו מיועד לשמש את כל הארכים ולא את הצרכים של
הזרם הכללי. הכאהל כדוגמה ואמרת, שכל הלמיד שנכנס ללמוד בסמינר היו
נרחמים לו שאלון והיו שואלים אותו באיזה זרם הוא רוצה לעבוד - היה זה
מנהגו של הסמינר בביה-הכרם. האם ערשית בדבר הזה **בסמינרים** של זרם
"המזרחי"? המחצית מתלמידי הסמינר בביה-הכרם היו מנקשים לעבוד בביה-ספר
של הזרם הכללי והאחרים המחצית השניה - היו פונים לזרמים השונים.
הסמינר למורים בביה-הכרם נהג כך במשך שנים מראשית קיומו. מאז שנת
1921 הקפדנו על כך שכל אחד ילמד בזרם הרצוי לו, ומשום כך היה זה
סמינר כללי.

מה פירוט הדבר שעתה אומרים, כי התקענו את
הסמינר מרשות הזרם הכללי? אמנם נכון הדבר, כי הפיקוח היה בידי הזרם
הכללי, אף כי רק במידה מסוימת. אני צריך לציין, כי במשך שנים **לא**
פיקוח לביקור, אלא פעם אחת או פעמיים, פעם הופיע פרופסור ריגור ופעם -
מר עזריהו, ובמשך 30 שנה שיטתו בסמינר זה לא ידעתי אם הוא הופיע
כבא-כוח הזרם הכללי או **בא-כוח** מחלקת החינוך. אני יכול להבטיח לכם,
כי הזרם הכללי לא דן במינריו.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני יושבתי ראש באותה ישיבה ועשיתי לא מעט
כדי שהחלטה זו תהיה חיוכית.

כ. א. דינבורג:

אני יכול לומר לכם, כי במשך 30 שנה לא
קיבלתי אף מכתב ברכה אחד לסיום איזה שהיא
מחזורי מן הוועד המפקח של הזרם הכללי. לא ידעתי אני ולא המורים שאנו
שויכים לזרם הזה, בקשר עם סמינר זה אנו באים לפתור את בעיית החינוך.
הסברתי כבר, כי סמינר זה נמצא במשא-ומתן עם האוניברסיטה מאז שנת
1935. המדינה חייבת למצוא דרך לפתרון שאלת המורים - זו אחת הדרכים
לכך. הן האחרות לחינוך הוא שר החינוך והתרבות וזו הכרתי **אפרתה תכרוך סוג**
שנה. לדעתי, זו היא הדרך.

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין בית-המדרש למורים בבית-הכרם.

ב. צ. דינבורג:

אשר להחלטת הרועדה לחינוך ותרבות המתנגדת לדבר זה, כי לדעתה פוגע הדבר באוטונומיה של הזרמים - הרי אמרתי כי הדבר אינו פוגע באוטונומיה של הזרמים. אמנם היה מר ילין ברועד המפקח של הזרם הכללי, אך מה זה שייך לכאן? השקפתו היו ציוניות כלליות. אולם הוא קטור' לסמינר טרם שהיה קטור לאיזה שהוא זרם. הן שיטת הסמינר הזה היא שיטתו של המנחה ילין-שלא להוקטר לזרם מסויים. הוא החנגד לכל קטרים מסוג זה.

בשנת 1925 הקימונו את רועד הבנין שהיא הבעלות על בית-הספר. אני יטבתי ברועדה זו כבא-כוח המורים. המנהל היה מר ילין. כאשר פנה הוא אל מחלקת החינוך ואל רעד בית-הכרם על-מנת שיסייעו לנו בהקמתו של בית-המדרש. הרי לא קיבלנו כל שורה. דר' מלמן סיפר לי כי הוא פנה אל חבר הכנסת רימלט בקטר לקבלת סטיפנדיום. **אמר חבר הכנסת רימלט** כי הדבר ינתן רק אם הוא יהיה בטוח. כי האידיאולוגיה תהיה עם ציונית כללית. (היו"ר ש. פרסיץ: חבר הכנסת רימלט כבר שלל זאת).

הבאתי את כל התעודות בפני הממשלה בקטר לטעולה זו. היא התחייבה שלא להפר את הסטאטוס קוו ביתם לזרמים. אני טענתי ליחידותיו של המוסד וחשיבות הנסיון הזה. כתרצאה מכך **החליטה** הממשלה את אשר החליטה והוסיפה, כי דבר זה אינו משמש תקדים למרות החלטתו של בית-הדין העליון. נכון הדבר, כי כסטאטיסטיקה זה יפגע אבל רק כסטאטיסטיקה. כלום האוניברסיטה שייכת לזרם העובדים? הן האחריות לכל הדברים האלה שוטלה עלי. נוסף לכך, הרי אחת הסרענים שלא יהיו זרמים. סמינר זה יהיה שייך למדינה ולאוניברסיטה. אותם המתנגדים לזרמים לא אבין מהי הזכות המוסרית לבוא ולטעון נגד דבר זה. אני רואה דבר זה כחמור בצאתכם להחקפה זו. הן בצורה זו אנו מסדרים שלמדינה תהיה השפעה על הענין הזה, כי רק בדרך זו נוכל לעשות נסיונות בהתאם לצרכי המדינה, כי יש להצורך במכשיר שיהיה עמאי בניסויים אלה. אלה אשר חשבו, כי דבר זה עלול להפר את הסטאטוס קוו של הזרמים, הרי על כך אמרה הממשלה שזה לא ישמש תקדים והדבר נרסם בפרוטוקול. אולם אין זה שייך לענין הזרמים, כי הדבר מכורן רק למוסד זה, כי זו זכותו של המוסד הזה, זכות החינוך היא זו. לדעתי, אין כל שלוני בדמות הציבורית. משהו טמר ארגון נמצא ברועד המנהל. עם כל הזכויות שישנן מאז ימי הרועד הלאומי, הרי לא נאמר דבר לגבי הסמינרים, אלא רק על בחי-הספר הטייבים לזרם הכללי. ההחלטה הזו של הממשלה באה כדי לתח ביטוי שאין הממשלה רוצה להפר את הסטאטוס קוו, כי למעשה זה היה מצבו הריאלי של הסמינר. לדעתי, על הדרך הזה לעטר מאמץ קולקטיבי לטובת הדרך הבא ואתם עושים מאמץ קולקטיבי לנצל את הדרך הבא לטובת ענינים אחרים.

ד. נצר: ברצוני לדעת מי נמצא עתה בהנהלת הסמינר.

ב. צ. דינבורג:

קיים רעד המנהל של בית-הספר הגבוה לחינוך. יושב-ראש הרועד המנהל - אני המנהל הכללי - מרופסור דוסקין. מנהל המחלקה לחינוך תיכונל - מרופסור סימון. כן ישנם ברועד המנהל שני כאי-כוח מטרד החינוך והתרבות - מר ארנון, מר ארליך - המפקח על החינוך התיכון מטעם זרם העובדים, ומטעם האוניברסיטה מסתתפים - מרופסור ודוסקין סטור.

ח. בוגר:

כלכו של השר מהרוצצות שהי נשקרת האחת - השוללת את הזרמים ואני מהללו על כך; והאחת - המשוועכת לזרמים. לדעתי דיון זה הוא במקומו כי אילו היינו רואים לאחר הסמינר בכית-הכרם יכרא חורם של הסמינרים האחרים מהזרמים השונים - הרי לא היה צורך בדיון זה. אולם להר סמינר שנלקח מאתנו. הסמינר הזה נוסד בשנת 1914 לאחר מלחמת השפות. את הכסף להקמתו נתן מר יוליוס דרזנוולד אשר יטב אותה טעה בארץ. הוא היה חבר הקוראטוריום של הסכניון ומילגרף לכהאזן, כי הוא תופך בכך ששטת אליסורים בטכניון תהיה עברית. עליכם לראות כיצד התהווה החינוך הכללי. כאשר באחי לארץ בשנת 1904 מצאתי כאן את בתי-הספר של "עזרא" אז אסבנו ילדיו קריספסקי ואנוכי כיצד לארגן את החינוך הלאומי. מצד אחד היה אליעזר בן-יהודה אשר אמר להסיר כל קודם מן הספה. אין זו ספת קודם לדעתו. וספר החורה הוא ספר קריאה. הוא היה מן המדיטוריאליסטים הקיצוניים. הוא אמר לנו כי אנו קטורים עם הארץ והוא קטור עם העם. ומן הצד האחר היתה הספעה גדולה ל"פרנקפורט סמינר". אולם אנו אמרנו כי לולא היתה זו ספת קודם - לא היתה טומרת על האומה. אמרנו כי איננו מסירים את הקודם אבל חושבים את הלטרון וכל הדברים הקודמים לנחלת חיי האומה - זה היה יסוד החינוך הכללי שלנו.

בשנת 1919, לאחר מלחמת העולם, כאשר הוקמה מערכת החינוך של ההסתדרות הציונית אין כבר שני זרמים, כי "המזרחי" לא רצה לקבל מורים מבוגרי הסמינר בכית-הכרם ורצו להקים סמינר משלהם. אותה טעה היה סגול הסמינר בכית-הכרם דר' לוריא. בשנת 1921 נפתח הסמינר של "המזרחי"; בשנת 1923 נפתחו בתי-החינוך של זרם העובדים ובשנת 1924 נפתח הסמינר של זרם העובדים.

בעיבור חכמתו של הסמינר בכית-הכרם הלכנו באותה שיטה אשר ביות הולכת בגימנסיה "הרצלית". אנו חונכנו עם ילדים מכל חוגי הישוב. בה למדו ילדי בן-גוריון. ילדים המנצחים תפילין וילדי אנשי העבודה. אני חונכתי את הילדים שאין לסגור איש את רעהו. אנני מסובכני שטר החינוך והתרבות רוצה בכלליות זו. סר החינוך והתרבות לא הצביע בעד הזרמים ואני מברך אותו על כך. אולם עתה הוא בא ולוקח את הסמינר הזה, והממשלה מוסיפה כהחלמתה. כי אין לשגוע בסמינרים האחרים אך רוצים להרוס את הזרם הכללי במעטה זה. הן בגימנסיה "הרצלית" לימדו מורים שונים ואני לא שאלתי אותם לדעותיהם. אנו חיים עדיין במציאות של זרמים. אבל סר החינוך והתרבות לא יכריח את את חבר הכנסת דריטס לקבל את בוגרי הסמינר הזה. סר החינוך והתרבות ידע שקיים ועד מפקח של הזרם הכללי. אשר הוא מפקח גם על הסמינר הזה. היו זמנים שהזרם הכללי נחטף בכסף. אולם עתה קיימת ממשלה והיא חייבת לשמור על החינוך.

סר החינוך והתרבות אינך צריך להרוס את הכנין אשר אתה עומד על יסודו. אתה הורס את הסמינר הזה. אתה לא תעז לוקח את הסמינר של זרם העובדים. אני מבקשך כי תודה על האמת כי כלבך פנימה אתה יודע שזוהי האמת. מר ארנון נמצא ברועד המנהל של הסמינר מסום שהוא פקיד הממשלה. אבל את כל חייו נתן לזרם הכללי. מכל מקום אני מדבר אליך עתה, סר החינוך והתרבות, כי אתה כלבך פנימה בורדאי מודה שהדברים אינם במדר. אין להרוס את הבניין הטרורטי אשר לימד ילדים מכל הסוגים.

א. רזיאל-נאור:

לדעתי אין כל טעם ברויכוח זה. כי הרוטם שמחקבל הוא כי עומקים כאן ביצירה פרטית של אדם אחד אשר הוא מאד מאד מכוונד - סר החינוך והתרבות. עורר טרם היותו סר החינוך והתרבות הוא הקים סמינר זה, והוא באמת שלו ויש לו כל הסמכות לעשות בו ככלו. כשם שאיש אינו יכול להגיד לי שישן עלי לאעמיד בחדר. רחיה זה או אחר. אני מודה כי פרופסור דינבורג הסקיע בסמינר זה מאמצים, לב, מחסכה וכל אשר יש לו ביטוחו המבורכת. אולם סמינר זה

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין כיתה-
המדרש למורים בכיתה-הכרם.

א. רזיאל-נאור:

הוא רכוש ציבורי, אין הוא יצירה פרטית **סדנאים** לעשות בה כבחורף שלו. כרצוני לשאול את שר החינוך והחברות מספר שאלות. מדוע נסוג היום שר החינוך והחברות מן הרעיון על איחוד כל הסמינרים, כפי שמענו על תכניתו זו לפני שנה **שיכון** או כל שלבי הוראת המורים; האם הנסיגה הזו היא מטעמים פדגוגיים או מטעמים פוליטיים; מה טעמה של החלטת הממשלה **סדנאי** הזה לא **שמש** תקדים, האם זוהי החלטה פדגוגית או פוליטית? לדעתי, טעמה של החלטה זו הוא פוליטי והיא יכולה לשמש ביסוס לצעדים פדגוגיים. ברור כי הזרמים זהו רעה חולה ואף חשר מרגיש בכך. אולם אין לו אפשרות, יכולת או עוז נפשי לבטלם, אם התרופה היא בכיסול הזרמים. אך כל עוד לא כיטל את האוטוריטת של הזרמים, מדוע התרופה היא רק לגבי סמינר זה. מה בדעת השר לעשות כדי להכין מוסד שיבטיח מורים לבתי-הספר של הזרם הכללי? נוסף לכך הייתי רוצה לדעת כמה בתי-המדרש למורים ישנם, כהתאם למסגרת הזרמית לכל זרם וכן כמה מורים? הייתי רוצה לדעת מדוע נגזרה על החינוך הכללי להמריש את המוסד אשר ממנו קיבל את המורים **לפני** הספר שלו, מבלי לעמוד על כך, מי יסד סמינר זה?

דובר על כך שהחלמידים בסמינר בכיתה-הכרם - מיד עם כניסתם אומרים באיזה זרם הם רוצים לעבור, כאשר אני למדתי בסמינר על-שם לוינסקי לא שאלו אותי באיזה זרם אני רוצה לעבור, אבל בשנה האחרונה לפני גמר הלימודים - היה זה בשנת 1931 שאלו אותנו באיזה זרם אנחנו רוצים לעבור, כי אז הייתה כבר החלטה של זרם העובדים, על-כן אין להביא ראיה מעובדה זו, ואין זה עדיין אומר, כי הסמינר בכיתה-הכרם צמח מאליו ואין לו כלל אב.

מבלי להכנס לכל הוראות הרי לדעתי הטענה האחרת שלא היה כלל וכלל מקום לשאול את **פי הוועד המפקח - מטר עליה** מחבסת כל הטענה מבחינת המשפטיה וכנראה גם המוסרית. הרי לטענה זו אין דקע לא מוסרי ולא ציבורי. המעשה הזה נעשה, עתה יש רק להחליט אם זוהי תרופה פדגוגית, אם כן הדבר יעשו מעשה זה לגבי כל הסמינרים ואז לא נצטרך לשמוע מפי פרופסור ריגור את אשר שמענו בקשר למעברות ולמחסור העצום במורים, אזי ימצא לא רק הישג פדגוגי, אולי ימצא גם הישג מעשי לחינוך ויכטלו את הזרמים ככל המוקדם. אבל אל יאמרו לנו שזוהי פסגת החינוך.

ד. נצר:

אני עדיין עומדת על דעתי כי אין תכלית לוריכות הזו. ברוב המקרים אנו מבקרים ומרציאים מסקנות, אף כאן הגענו למסקנות מסוימות, אולם לעצם הענין אינני מכינה מדרש אנו עוטקים עתה בכך, ברור כי ישנם דברים שהם בלתי צודקים לי ולאחרים. הבינתי עד התקופה האחרונה כי הזרם הכללי דואג לכלליות ולמתן חינוך לכל, לכל בית-ספר ולכל מקום **שידור** מורים, האם להכשיר עובדים מוטמנים לכל, לכל בית-ספר ולכל מקום **שידור** מורים, האם אין זה עונה על השאלה הכללית של כל אלה אשר אני מאמינה בכנותם כרצונם **בחינוך** אחיד כללי. אני הייתי יכולה להבין האנקות אדמינסטראטיבית, אולם זהו בית-ספר גבוה לחינוך, הן מוסד זה יכול להתמאר בכך, אין כאן כל פגיעה, סמינר זה היה לו שם שהוא הבין את המורים לכל הזרמים, מורים ומפקחים רבים קיבלו את הסמכתם בסמינר זה. גדמה לי, כי הדבר הוא לכבוד לסמינר וגם משום שהוא היחיד הנמצא בסמכות הממשלה, הוא ישמש את כולנו.

אשר לכיסול הזרמים - הרי זה לא יקום על-ידי הקמת בית-ספר יבזה או אחר, אלא על-ידי חוק הכנסת, במציאות שלנו ישנם כאלה החושבים שיש לבטל את הזרמים ואחרים - חושבים אחרת, אך יש למצוא דרך שתהיה לטובת החינוך. אני כחברה בחברת העובדים ובעיקר אם המציאות של חינוך היא כזו, הרי היסודות שהונחו ביסודות של זרם העובדים ישמשו בסיס לאותו בית-ספר אחיד, ברור, כי הציבור יכריע.

1952.11.19

החלטת הממשלה בענין בית-המדרש למורים בבית-הכרם.

ל' נאמן

כמלחמה לכיבוש החרמים ישנו דבר מיוחד. אם ישנה מלחמה קנאית על קיום החרמים, הרי נחשב כאן דבר מסווג, שהחרמים הדוגלים בכיבוש החרמים, עומדים עתה כחומה לכל יבטל או החרמים. במידה שאני מצביעה נגד כיבוש החרמים, הרי אינני רואה הכללה לדיון זה כל הלי דבר לא נחודט כאן. מביין אלה הירשבים בהנהלה בלחשטמל הגבורה לחינוך ישנו רק אחד שהוא סויד לזרם העובדים, ו. כמה אין בלחשטמל זה ערובה לבלשטמל. יחשה זה בלחשטמל גבוה לכלל ריכסיר מורלם לכל אהלסדות. חסקילה של הוועדה לחינוך וחברה לעזור בכך שביחשטמל זה לחכמה מורים יהיה בו משום ברמה, ואנו כולנו מכרכים על כך.

הסמינר ברמת רחל הוא סמינר מפצלים לחיי סיוחוף. מכל מקום אינני רואה אפשרות שהוועדה לחינוך וחברה תבקר את הפעולה הזו. היתה זו החלטה של הממשלה ואין לנו כוונתה כל סמכות לערער על כך. יכול כל חבר כנסת לערער על החלטת הממשלה בפני מליאת הכנסת. אולם כוונתה אין לנו כל סמכות לכך ואין לנו כל זכות לקבל החלטה בקשר להחלטת הממשלה.

מ. ארם: נדמה לי, כי אנו עורכים הספר. אנו נכנסנו לדיון זה, כי יש לתח לאנשים אפשרות לערוך הספר זה. לכן הצבעתי בעד הכירור כאן הציונים הכלליים מדברים על כלליותו של בית-הספר. הרי בצורה זו הכסרחה את הקרקע לדבר זה. הן שר החינוך יכול להגיד, כי כפינו על סמינר זה רוב טובה והתכונה לכלל המדינה. אתם נחמם יותר דיווח את האפשרות לעשות זאת. ינסה שר החינוך והחברה לעשות דבר כזה כסמינר של זרם העובדים - הדבר לא יעבור, כי סמינר כזה אינו ייך לכללי. אתם אומרים, כי אתם האומה, הוא מטר סמינר זה לידי הארמה.

בשבילי ברור הדבר, כי היה זה סמינר של הזרם הכללי ואין לו כל צורך בהיסטוריה של הדברים, ישנם דברים מקובלים שהכל יודעים אותם, לכן אמרנו, כי המעשה הזה לא היה כספר, אנו רואה את הכלליות של הזרם הכללי שהיא מעמדו כדיוק כמו החרמים האחרים. הזרם הכללי הוא זרם מעמדי שהקע עתה וזרם העובדים הוא זרם פללי לעתיד לכוא. לכן אמרנו, כל עוד קיימים החרמים אין צורך לאחד את הסמינרים והחוגגנו לאיחוד זה. לא חשבנו, כי אם העשה הפעולה הזו ימצא שם כל התרונות, זהו נסיון לחינוך ממלכתי, זהו הטמעה עדימלאית לכיבוש החרמים, אמנם לקחו את הסמינר מן הזרם הכללי, אבל לאחת שאתם בצורתה הנכונה טצריך להיות חינוך ממלכתי. הרי לא עשו לכם דבר כאן, לקחו את הסמינר הזה שהיה כללי, ואני חושב, כי גם עתה הוא יהיה כללי ברוחו ולא רק במשמעותו, ישנה התפתחות במדינה הזו, כשלמון הזה, ישנה התפתחות בגישה הזו של ראש הממשלה המעמידים את השאלה לאן, ישנה עתה הזדמנות אחת לשר החינוך והחברה. הוא אמר, כי הוא רוצה להסיר בית-ספר זה למקומה פרגוגית מתוך שמירה קפדנית על החרמים. הרי יש לתח לו הזדמנות זו. אולם כיצד אני יכול להיות טוחף להצבעה שלכם, בסעה טגיטתי מנוגדת לזו שלכם, אנו רוצים להצביע על כך שלקחו סמינר מן הזרם הכללי, אתם באים עתה ומבקשים להחזיר את כל הגלגל אחרנית ואני צריך להיות טוחף לכם בנימוקיכם. אך אלה אינם נימוקי. על-כן אינני יכול להשתחף בענין זה. אתם רציתם לראות את עצמכם אל-זרמים - זה לא יחבן. אנו נוכל להשתחף בהצבעה אם נאמר, כי הוועדה לחינוך וחברה קובעת שלקחו את הסמינר בבית-הכרם שהוא נמצא כסמכותו של זרם אחד ביסוכם הנקרא - הזרם הכללי, ובעיקר מאחר שטרם נעשה נסיון לטפל את כל החרמים.

היו"ר ש. פרסיץ

ימים אלה הם ימי זכרונות בשבילי רכמי הנראה מחרד רגש זה נחשוורר זכרונות גם בנפשו של חבר הכנסת ארם. כאשר אנו שוחחני על הסמינר הוא אמר לי מה עשיה במוסקבה כאשר הבולטביקים לקחו ממך את הבית האם גם אז צעקה; וחרו הדבר יהיה גם כן ביחס לסמינר. אז לא צעקתי. אך עתה אני יושבת בישראל עם חברי הרוחיק. פרופסור דינבורג ואינני רוצה שילווה אותי רגש שנעשה כאן עורל. אטום כך אינני נוהגת כמי שנהגתי אז. לא הייתי רוצה שיהיה כאן מצב "שלי שלי ושלך שלי".

אנו יכולים לדאוג את אשר כחוב בחוקת החינוך המחייבת את כנסת ישראל. שם מדובר על זכויותיהם ותרבותיהם של הרועדים המפקחים. "א" לכל אחד משלושה הזרמים במערכת החינוך יוקם ועד מפקח בן השעה חברים שהרכבו מתאטר על-ידי הרועד הלאומי אחת לשנתיים".

"ב. המפקח הראשי של אותו זרם יהיה אחד מחברי הרועד שיטמט בו יושב-ראש". מר ארנון יושב כהנהלת הסמינר נגד מצפוני, הוא פרעל כסליחך. אולם יש לדאוג את הדברים ולא לגרום לאדם זה כאב' כאילו הוא פרעל נגדך. בכל המאבק הזה. ועוד מחרד החוקה: "סאר החברים הם: שלושה מכין חברי הרועד המנהל רועד החינוך. הנימנים על אותו זרם. שני באי-כוח ההורים. מהם נציג ההורים בכפר. שלושה באי-כוח המורים הנימנים על אותו זרם, מהם אחד שהוא חבר ברועד החינוך.

חמישה חברים מחרד תהסעה יהיו מנין חוקי לכל מעולות הרועד.

ישיבות הרועד המפקח יקראו על-ידי הרושבה ראש שלו למי הצורך, ולא פחות מפעם בחודשיים, או לפי דרישת שלושה מחבריו.

ג. יושב-ראש הרועד המפקח ימסור דין-וחשבון על כל המתהורה בחינוך של אותו זרם שיבקש את עצמו של הרועד בכל הענינים הנורגעים למסדרות החינוך של הזרם. בן יסמע הרועד המפקח דין-וחשבון ממפקחי הזרם.

ד. הרועד המפקח מציע לרועד המנהל למערכת החינוך מועמד למסרה מפקח ראשי לזרם.

ה. תכנית הלימודים המיוחדת לזרם נקבעת על-ידי הרועד המפקח של אותו הזרם אחרי חורה דעת ועד החינוך באיסור מנהל המחלקה.

ו. הרועד המפקח מביא באמצעות המפקח הראשי למנהל המחלקה לאיסור הרועד המנהל את הצעותיו למינורי מורים מנהלים ומפקחים למסדרות החינוך של הזרם ומימוריהם. במקרה אם החצעה למיטורין מבוטסת על מעמי דת או מצפון בענינים הנורגעים למסדרות החינוך של הזרם תהיה דעתו של הרועד המפקח מכרעת".

ז. זכוונר לכרכת בדברו כשם מועצת המדינה הזמנית אמר שחוקה זו מחייבת את המדינה. כאשר קמה המדינה אמר ראש הממשלה שהאחריותיה של הזרמים השחמור. נוסף לכך הן קראתי בפניכם את המכתוב החתום על-ידי פרופסור דינבורג שנכתב אל מר י. עזריהו נקשר לטינורים במכסת הסעות. הדבר מובן מאליו שיט לפנות דרך המפקח הראשי של הזרם הנורגע בדבר וזה נותן את ההחלטה. אם יש צורך בהוכחה נוספות הרי כבר הכאתי כאן את מכתבו של דוקטור סולוביטסיק מיום 29.4.47 בדבר מינויו של דוקטור מהלמן כמנהל הסמינר בכיתה-הכרם. נוסף לכך ישנו כפני

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין ביה-
המדרש למורים בביה-הכרם.

היו"ר ש. פרסיץ:

מכתב מיום

ל' ד באייר תש"ג: לכבוד דוקטור י. מהלמן, ביה-הכרם ירושלים, במילואים
למכתבו של מנהל המחלקה שבו הודיע את כבודו על מינויו כמנהל ביה-המדרש
למורים העברי בירושלים מראשית שנת הלימודים תש"ח. הנני לחתום כאן
את הפרטים המוזכרים: א. משרתו השלמה כח 24 שעה: מן 10 שעות חודשה
ו-14 שעות ניהול. ב. נוסף על משכורתו למשרה שלמה, חלנתו לו תוספת
ניהול בשיעור של 12,500 ל"י להודש" על החתום א. ארנון, חמפת הרצלי
על כתי-הספר הכלליים. העוקים נשלחו למנהל מחלקת החינוך ולמ"צ דינבורג
מנהל ביה-המדרש למורים העברי בירושלים.

מכל ההרכבות האלה ברור כי קיים היה קשר
בין הרועד המפקח של הזרם הכללי לבין הסמינר הזה. אם אדם טעה ואנ
חושבת שלא כמדויק, הוא התענה והטעה גם את הממשלה. על-יסוד דבריו של
פרופסור דינבורג קיבלה הממשלה את החלטתה זו. אולם אם מעמידים אותו על
טעותו - הרי יש לראות את הדברים.

למעשה, הגנב מדברים על כך שהחינוך יהיה
כללי. אולם הכלל נאבק על הרעיון הכתוב ולא על חינוך כללי אל-מפלגתי
ואל-מעמדי. בשום פנים לא יוכלו להשביע את רצוננו כזה שידברו על חינוך
כללי מעורפל, כי אין אדם מצידור היודע את מיבו.

שר החינוך והתרבות מדבר על חכניה מינימם
כחינוך. אבל מה הוא חידש בענין זה? כמה יקבע דבר זה לגבי הממלכתיות
על כך אין חשובה. אני מבקשת, כי נשמור על המיש שיש לנו בארץ, שאם
לא כן מי ישמור על הגחלת.

שר החינוך והתרבות בא ואומר, כי הניסויים
היזם עם תשובתם. מי חושב לשלול את זכותך לכך. יש לך הזכות והאפשרות
להקים מוסד כזה, אתה חייב לעשות זאת אתה משובע שהדבר הוא למרכ
החינוך. הנך יכול לבקש את היסוד הכנסת לתקציב. אך האם הדבר הזה מחייב
המקעה הסמינר מרשתנו? סמינר אשר נתן לנו את החינוך היסודי ואין לעשות
כך ניסויים ולו גם החשובים ביותר. מדוע לא יעשה שר החינוך והתרבות
ניסויים כסמינר הקיבוצים. אבל הוא צריך להתאים לחינוך המשותף והמוסד
הזה לא יוכל לתח מורים לחינוך המשותף. ברור, כי אתה מבטל גם מן
הסמטימטיקה, ואם אינך מתחשב בסמטימטיקה, הרי למי זכות לומר זה
תועלת.

לדעתי, יש מקום לכל הליכונים שלנו כאן
משום שפסק הדין אומר: "כאשר המבקש נשאל על סמך איזה חוק הוא מבסס את
בקשתו הוא ענה, כי הוא מסתמך על פסק-הדין שניתן בענין "גאוליים"
בג"צ 107/50 פסק-דין ח'. יחד עם זאת הודה כי חוק חינוך חובה החוק
ששימש יסוד להחלטתנו בענין "גאוליים" - איננו חל על המקרה שלפנינו."
אולם על המבקש היה להסתמך על הכרזתו של רמז המנוח, על קורי היסוד של
הממשלה ועל החוקה המחייבת את המדינה. כן צריך היה להסתמך על תקציב
הסמינר, על הסמינרים הזרמיים, על הנרהג והסמטאורס ולהביא את מר
ארנהן ופרופסור אסף שעמדו בלידת הענין. בחוקה לא נזכרים הסמינרים,
דובר רק על כתי-ספר חינוכיים. כי הסמינרים היו מכוססים אך דרק על
כתי-ספר עממיים. אולם משום הליכונים הזה הפכו את הקערה על פיה. מכל
מקום החלית בענין זה ברורה.

אם הרועדה לחינוך ותרבות תחליט, כי סמינר
זה תיים בפיקוחו של הזרם הכללי והשתייך לו, אזי על יסוד החלטה זו יוכלו
לכרוא אנשינו ולבקש את הממשלה שתשנה את החלטתה. אך כאן כהים ואומרים,
כי איננו יכולים לחזור ולדרון בענין זה. האם כך אנו נוהגים כדינבורג

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין בית-המדרש למורים בגינת-המורים.

היו"ר ש. פרסיק:

כאשר נגרת אי-צדק למיטתו, האם כך אנו נוהגים בכל ענין, אם אנו חורגים מהפקיעו את הסמינר נגד רצוננו, מדוע לנהוג כך. אינני חושבת מדוע עושים את הנסיון, ולר גת החשוב ביותר בסמינר זה. גם חבר הכנסת סמילנסקי לא ירצה שתעשה בו את הנסיון הזה, מדוע רוצה שר החינוך והתרבות לשכנעני שהנסיון הזה ייעשה בי.

אנו מבקשים שתיתכן לנו האפשרות לסמור על הגחלת שלם תכנה, לשמור על החינוך הכללי האל-מעמדי ואל-מפלגתי עד אחר יום שיקום כשר החינוך והתרבות אומץ הרוא לבטל את הזרמים.

ב. צ. דינבורג: אשר לחוקה למערכת החינוך להנסת ישראל - היא אינה נובעת בסמינרים, כי המדובר שם בגותי-ספר איכרניים, הרי מבחינה ליבליסטית ענין הסמינרים כלל אינו נזכר כאן.

אינני אומר, כי הסמינר הזה איננו נמצא בפיקוח, אלא אני טוען לכלליותו של הסמינר, כי אמלה כללי איננה אומרה שהוא שייך לאיזה שהו מוסד. יש לראות סמינר זה טרם שהיו הזרמים, חוץ שהיה גם הזרם האל-זרמי. ארחה שעה, הרי כל מוסד שלא היה שייך לזרם "המזרחי" היה שייך לזרם הכללי.

הבדל הכנסת רדיל-נאור אומרה, כי ענין הסמינר זהו ענין פרטי. ארלה אני פניתי דרך המפקח הראשי לרועד המפקח, אך זה לא ענה לי. לאחר חצי שנה הרפיעה כפני משלחת בקשר לכך והסכרת לנציג המשלחת את עמדתי. אבל חארר לכם, כי לר הייתי הומך סמינר של זרם הירכדים לבית-ספר גברה לחינוך הייחם בורדאי אומרים, מדוע אני עושה זאת בסמינר של זרם הערבדיה ולא בסמינר אחר.

מכל מקום בקרב גינת-הספר הגברה לחינוך נמצאים שני סמינרים. הסמינר השני הוא על שם אשכולי אשר סמנו לקחת את בית-הספר לדרגמה רחם מחלקת הגננות.

שאלו כאן מדוע נטרותי מן הוכנית לאיחוד כל הסמינרים. אמרתי אז, כי אנצע זאת תחילה בירוסלים ואשחדל לעשות זאת גם במקומות אחרים. הסכרתי כבר שזרה "המזרחי" טוען, כי סידור זה יש בו משהו הסמאטרס קור של הזרמים, כי זרם זה מחנך את תלמידיו לדה ושמידה על המצורה המעשיות. על-כן אמרתי, כי אין המדינה יכולה לקחת על עצמה דבר זה. אך בלב המים אומרי לכם, כי אינני מבין לפטר כל הדיבורים כאן. הן יש לנו ארגוניברסיטה אחת אשר בה מרוכזים מיטב הפרות שלנו, ואני מבנים למרדה זה את הכחורת האלה. עליכם לדעת, כי משרד החינוך והתרבות זקוק לאנשי מדע הבקיאית בכפירות החינוך. הוא זקוק לא רק לניסויים, אלא למכשיר המתאים לה ביותר למטרות הניסויים. הן היא משלמת את המשכורת ולכן היא יכולה לקחת את המוסד המתאים לה. אלמלא עשיתי זאת הייתי ברוד והולך נגד מצפוני. מדוע מבניסים בענין זה דברים שונים. איזה פרלימנטקה יש כאן, הן האם יש לי ענין פרטי בכך? אין זה ענין פרטי, זהו רק ענינו של החינוך.

אמרתי כבר, כי המורים הכלתי מוסמכים הנמצאים ברשת החינוך מהורים כ-40% ריש לעמוד על הדבר הזה. כדעתי לעשות דבר זה גם ביחס לסמינרים האחרים. אולם האם עלי להעביר את הארגוניברסיטה לרועד המפקח. הן זהו סמינר אשר לפי מבנהו גם קודם לכן היה קשור עם הארגוניברסיטה, ולכן עשיתי זאת.

19.11.1952

החלטת הממשלה בענין בית-המדרש למורים בבית-הכרם.

ב. ג. דינבורג:

אפרתי בכנסת ראני, אומר זאת גם כאן כי הענין ארץ היה לכוון להקמת הממשלה והיא הבריעה. איש לא הצביע נגד החלטה זו. לדעתי, יהיה זה לא לכוונתה של הרועדה לחינוך ותרבות ולא לכבודו של הרועד המעקף של-הזרם הכללי אם יקבלו החלטה המבטלת את הקמתו של מוסד חינוכי. הרועד המעקף של הזרם הכללי יכול להכוע למטפט. אולם הרועדה לחינוך ותרבות אינה יכולה לכוון בהצעה לפסול מוסד זה משום שלא שאלו את פני הרועד המעקף, בשעה שהאמת היא ששאלתי את פני.

ד. נצר: כרצוני למסור הרועה טרם שאנו מצביעים.

אנו חברי סיעת מפלגת פועלי ארץ-ישראל ברועדה לחינוך ותרבות רואים את ההצבעה בענין זה כבלתי חוקית. נגד הסטאטוס ונגד ההקנות והסמכויות של הרועדות. משום כך אין לנו כל חלק בהצבעה זו, כי היא בלתי חוקית.

היו"ר ט. פרסיץ: אינני אושכח כמו חברת הכנסת נצר. אולם את מחקוררת שאלה, אני מוכנה לשאול את פני ועדת הכנסת ולנהוג בהתאם להחלטתה. אבל לפני כן עלינו להצביע כדי שאוכל למסור את עמדותיכם. את ועדת הכנסת תחליט, כי ההצבעה אינה חוקית - הרי היא לא תחשב בהצבעה.

מ. ארם: הצעתי להצבעה היא: החלטת הממשלה להעקיע את הסמינר בבית-הכרם **מרטון** הזרם הכללי ולהסיר אותו לסמינר ממלכתי אוניברסיטלי. יש בה משום נסיון להבטיר את הקרקע להקמת חינוך ממלכתי אחיד על חשבון הזרמים.

כן קובעת הרועדה, כי צעד זה של הממשלה עלול לערער את הסטאטוס המרכזי של קיבוצים, הזרמים.

היו"ר ט. פרסיץ: אני חושבת שהצעתו של חבר הכנסת ארם לא תעבור בהצבעה, כי איננו רואים בכך נסיון להקים חינוך ממלכתי.

ג. חת: אני מציע שהחלטה תהיה מורכבת משני חלקים: (א) הפקעת בית-המדרש למורים בבית-הכרם מרשימת הזרם הכללי - על כך אין חולקים. ברשימת החכטאר דעות שונות ביחס לענין זה. כי לגבי קביעת העובדה - אין חולקים. הרי יש תחילה להצביע דבר זה. (ב) המסקנה - אחת - אשר תהיה בהתאם להצעתו של חבר הכנסת ארם והאחרת - בהתאם להצעתה של חברת הכנסת פרסיץ. כלומר כאן ישנה הערכת העובדה.

אנו נרכיל להצביע רק בעד הצעתנו. מ. ארם:

הייתי מציע, כי אנו נצביע לאחר שרועדה הכנסת תגיד את דברה. י. סמילנסקי:

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעתו של חבר הכנסת סמילנסקי.

הרדעה לחינוך וחרכוח
19.11.1952
החלטת הממשלה בענין בית-
המדרש למורים בבית-ההרם.

ברצוני למסור הרדעה אישית.

א. רזיאל-גאור:

לדעת יש להכדיל בין ריכוח לבין גסיון
להסברת הדברים לבין מתן פירוט לדברים. אני אומרת שנוצר רוטם באילור
עוסקים כאן בענין פרטי. אינני מן האנשים שאינם אומרים את אשר יש בדעתם
להגיד. אבל לא עלה על דעתם שאפשר לפרש את הדברים, באילור יש כאן ענין
אישי.

הישיבה ננקלה בשעה 11.00.